

PROGRAM

Bent Sørensen (1958)

Phantasmagoria

1. sats: Molto energico
2. sats: Misterioso e dolce
3. sats: Dolcissimo
4. sats: Misterioso e meccanico
5. sats: Dolcissimo

Dimitrij Shostakovich (1906-75) Klavertrio I e-mol, opus 67

1. sats: Andante – Moderato – Poco più mosso
2. sats: Allegro non troppo
3. sats: Largo
4. sats: Allegretto – Adagio

PAUSE

Johannes Brahms (1833-97)

Klavertrio I H-dur, opus 8

1. sats: Allegro con brio
2. sats: Scherzo: Allegro molto
3. sats: Adagio
4. sats: Allegro

Aarhus Musikforenings koncerter støttes af Aarhus Kommune, Solistforeningen og

Trio con Brio

Den dansk-koreanske klavertrio blev dannet i 1999 under fælles studier i Wien. Trioen består af søstrene **Soo-Jin Hong** (f. 1977) violin, og **Soo-Kyung Hong** (f. 1977) cello, samt pianisten **Jens Elvekjær** (f. 1969). Den prisvindende og dynamiske klavertrio har gjort sig gældende på velrenommerede festivaler og i prestigefyldte koncertsale mange steder i Europa, Asien og USA.

Først på programmet står et værk af **Bent Sørensen** (f. 1958) der i år har fejret sin 60 års fødselsdag og er en af vor tids største danske komponister. Han har været professor i komposition og formand for Statens Kunstfonds Tonekunstvalg og han er formand for Dansk komponistforening. Af priser har han bl.a. modtaget Wilhelm Hansens hæderspris og Nordisk Råds Musikpris. Hans kompositioner omfatter orkesterværker, musikdramatik og kammermusik. Vi skal i aften høre opførelsen af *Phantasmagoria* med Trio con brio, til hvem værket er dedikeret. Værket er skrevet i årene 2006-2007.

I *Phantasmagoria* præsenteres vi for en overflod af forskellige stemninger. Komponistens inspirationskilde er et gotisk stemningsbillede af en ruin, hvor man i nattemørket kun kan skimte konturerne af den sammensunkne bygning. Noget lignende illustreres musikalsk i værket:

1. sats: *Molto energico*. Musikken er med det samme spøgelsesagtig og uhåndgribelig. Violinen starter med en enkelt tone, men et glissando sletter denne og fører i stedet til en faldende bevægelse, hvor de klart definerede toner forsvinder ligesom sand mellem fingrene. Også instrumentets lyd er karakteriseret ved et uvirkeligt skær da violinisten skal bruge en såkaldt ”tonwool”, som drastisk dæmper tonerne og frembringer en snerrende metallisk klang. Den ændrede tone skal spilles kraftigt, hvilket giver en desperat følelse af indestængt lidenskab, der fører til aggression. Det er en musikalsk verden, som helt mangler traditionelle melodier, selv om man nogle gange kan høre fragmenter af melodier, der bliver spillet med stor entusiasme, som om de var et værdifuldt minde. I slutningen af satsen samles instrumenterne i et hymnelignende tremolo, som refererer til en arie fra komponistens opera: *Under himlen*.

I den korte 2. sats: *Misterioso e dolce* er det som om musikken bevæger sig gennem en smal tunnel, når de tre stemmer vender tilbage omkring de samme toner. Indimellem er stemmerne sammen, men i størstedelen af satsen er de på randen af at miste kontakten med hinanden.

3. sats: *Dolcissimo*. Her samles de tre instrumenter i en uskyldig melodi. En sindsstemning af fred og ingen fare opnås når violin og cello kæler for tonerne ved at bruge en særlig let bueteknik (flautando).

4. sats: I *Misterioso e meccanico* er det pulsen, der hele tiden varieres, hvilket påvirker vores tidsfølelse. Det kan ske ved en gradvis sænkning af tempoet, som fører til tab af musikkens energi. Som et forsonende element hører vi en fjern menneskelig stemme.

5. sats: *Dolcissimo*. I sidste sats hører vi stemmer, og det er slående, at de tre instrumenter aldrig spiller på samme tid. Vi er i en ændret lydverden, hvor skrøbelige melodiske stemmer høres på afstand i en slags vuggesang. Musikken kan tilsyneladende falde fra hinanden når som helst, og minder os om den menneskelige eksistens' skrøbelighed (kilde: Esben Tange).

Dimitrij Shostakovich (1906-75) komponerede aftenens klavertrio i H-dur, opus 8 i årene 1943-44. Trioen har et smertefuldt udtryk. Værket refererer dels til de forfærdelige lidelser hans

landsmænd og ikke mindst jøderne var udsat for under 2. verdenskrig, og dels til hans sorg over at hans nære ven, forfatteren Ivan Sollertinsky, pludselig døde, mens han var i gang med kompositionen. Værket blev dedikeret til vennen. Ved trioens 1. opførelse i Leningrad i 44 var Shostakovich selv pianisten og strygerne medlemmer af den legendariske *Beethovenkvartet* fra Moskva.

Første sats: *Andante-Moderato-Poco più mosso* - åbner med celloens flageolettoner i en skrøbelig og genfærdssagtig stil. Fra denne sarte begyndelse forsætter satsen med en gradvis forøgelse af tempoet, der fører til en passioneret næsten symfonisk bredde for endelig til sidst at stilne af.

Anden sats: *Allegro non troppo* er en scherzo, der har et dansant præg med vuggende $\frac{3}{4}$ -rytmer. Satsen er som en hvirvelvind, den er vital og koger næsten over i brutalitet. Henimod slutningen forsvinder det dansante.

Tredje sats: *Largo*. Satsen begynder med otte langsomme dystre akkorder i klaveret, som gentages fem gange. Violinen og celloen svæver herover med en melodisk sørgemusik. Fjerde sats: *Allegretto – Adagio* er kvartetens finale, der er den barskeste sats i trio, faktisk en af de mest foruroligende han skrev. Han indfletter jødiske dansetemaer som symbol på jøderne som ofre og slutter endelig satsen i ærbødig stilhed. En sådan afslutning stod i modstrid til hvad magthaverne forventede. En god sovjetborger skulle komponere finaler, der løste alle problemer og så lyst på fremtiden. Men det diktat indfrie Shostakovich altså ikke i denne trio.

Johannes Brahms (1833-97). Brahms tog i forbindelse med en koncertrejse i 1853 kontakt til kollegaen Liszt. Efter besøget hos ham i Weimar erkendte Brahms imidlertid, at hans kunstneriske bestræbelser gik i en anden retning end den såkaldte nytyske skole. På dette tidspunkt, i anden halvdel af det 19. århundrede, skrev hans jævnaldrende kolleger som f.eks. Liszt, Wagner, Bruckner og Mahler ikke kammermusik, men foretrak genrer som symfonier, symfonisk digt, klaverværker og musikdrama. Brahms tog bevidst afstand fra flere af de fremherskende tendenser i samtiden og kom herved til at stå i et skarpt modsætningsforhold til den nytyske skole. Han afholdt sig således både fra anvendelse af ledemotiver og fra at lave en farverig instrumentation og undlod også tematisk sammenkobling af et værks enkelte satser, alt sammen tendenser der var oppe i tiden.

Generelt mistede kammermusikken sin betydning i denne periode, men det gælder ikke Brahms, som var meget produktiv i disse år og som bidrog med musikalske fornyelser til genren. For det dannede borgerskab havde kammermusikken stadig både en sociologisk og kulturel funktion, og her spillede Brahms' nye kammermusikværker en rolle.

Brahms udgav i alt 24 kammermusikværker heraf 3 klavertrioer. I 1854 præsenterede han den næsten færdige *første klavertrio opus 8 i H-dur* for Clara Schumann. Hun fandt den både genial og sær og udtrykte: "Helt har jeg nok endnu ikke forstået den". Men hun opfordrede forlaget Breitkopf og Härtel til at udgive den, hvad de gjorde senere på året. Det var det første kammermusikværk, som Brahms offentliggjorde. I 1889, 35 år senere, reviderede han H-dur trio fra 1854 gennemgribende. I revisionen er scherzoen næsten uændret. Men i de andre satser er det kun lidt af begyndelsestemaerne, der er bevaret. "Den er ikke så vild, som den var før, men gør det den bedre", skrev han til Clara Schumann. Selv om Brahms ønskede den første version bevaret som selvstændigt værk, og selv om den er et tidligt nøgleværk, er det den sene version fra 1889 som opføres i koncertsalene, således også i aften, og som ifølge Karl Aage Rasmussen "indiskutabelt er et af hans – og et af genrens – absolutte hovedværker".

Eva Kullberg

MUSIKHUSET AARHUS

LILLE SAL Søndag den 30. september 2018

Trio con Brio

aarhus
musikforening